

**Συνέδριο Δικτύου Πρακτικών Ασκήσεων Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης:
«Βελτιώνοντας την εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών σε περίοδο κρίσης
των θεσμών: προτάσεις, εφαρμογές»**

Αλεξανδρούπολη, 26 - 28 Σεπτεμβρίου 2013, Τ.Ε.Ε.Π.Η - Δ.Π.Θ.

Η προβληματική του συνεδρίου

Όλο και καλύτερη εκπαίδευση μελλοντικών εκπαιδευτικών σε περίοδο κρίσης; Για το «Δίκτυο Πρακτικής Άσκησης» των Τμημάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας, αυτό είναι το διακύβευμα. Με άλλα λόγια, υιοθετώντας ρεαλιστική προοπτική, να συνεισφέρει στη δημιουργική δράση και στη βελτίωση του επιπέδου της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης σε περιβάλλον κρίσης. Με αυτή την αφετηρία, οι συναντήσεις του «Δικτύου» καθίστανται ένας δυναμικός πόλος επιστημονικού προβληματισμού των υπευθύνων Πρακτικής Άσκησης, όπου ανταλλάσσονται εμπειρίες και προβληματικές, συζητούνται οι καλές πρακτικές και εκτιμώνται οι καινοτόμες πρωτοβουλίες, γεγονός που «ανοίγει» τα τμήματα μεταξύ τους, προβάλλοντας ταυτόχρονα δυναμικές και ενισχύοντας μελλοντικές συνεργασίες.

Συζητώντας για την κρίση, δεν μπορούμε να μη λάβουμε υπόψη μας τις επιπτώσεις της στην εκπαίδευση γενικότερα και στη μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση των υποψήφιων εκπαιδευτικών. Μέσα σε ένα αμφίβολο πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος, καλούμαστε να προτείνουμε ό, τι καλύτερο μπορούμε, ώστε οι φοιτητές να μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά μια πολύ απαιτητική εκπαιδευτική και κοινωνική πραγματικότητα, μια εξαιρετικά δύσκολη συγκυρία: μεγάλος αριθμός παιδιών ανά τάξη, ευαίσθητες κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά κατηγορίες παιδιών, ακατάλληλοι και ανεπαρκείς χώροι, ελλιπής συνεχής επιμόρφωση, μη ευνοημένα οικογενειακά περιβάλλοντα παιδιών, κλπ. Τι μπορεί να κάνει η πανεπιστημιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών προς αυτήν την κατεύθυνση; Σίγουρα δεν μπορεί να ανατρέψει καταστάσεις, μπορεί όμως να δημιουργήσει ευνοϊκά περιβάλλοντα μάθησης για τον μελλοντικό εκπαιδευτικό, ώστε να καταστεί ικανός να κατανοεί τις συνθήκες μέσα στις οποίες θα κληθεί να ασκήσει το επάγγελμά του, να τις ερμηνεύει και να προχωρά σε εφαρμογή κατάλληλων, όχι

μόνο αναπτυξιακά πρακτικών, αλλά και κοινωνικά. Να περνά στην πράξη με στοχασμό πάνω:

1. Στο άτομο που έχει απέναντί του, ότι έχει δηλαδή προσωπική ιστορία και παρελθόν, που δεν μπορεί να αγνοεί στις διδακτικές και παιδαγωγικές παρεμβάσεις που θα σχεδιάσει, θα υλοποιήσει και θα αξιολογήσει.
2. Στον εκπαιδευτικό θεσμό στο σύνολό του, ότι δηλαδή υπάρχει για να διασφαλίζει μια δημοκρατική και ποιοτική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά.
3. Στην επιστημονική γνώση, ότι είναι ένα πολύτιμο αγαθό για όλους, ιδιαίτερα σε περίοδο κρίσης, και ότι η απόκτηση και η χρήση της δεν αποκλείει άλλες μορφές κατανόησης του κόσμου.
4. Στην ευθύνη του απέναντι στον θεσμικό ρόλο που καλείται να αναλάβει: να εγγυηθεί την υλοποίηση των σκοπών της προσχολικής εκπαίδευσης, παρέχοντας τη δυνατότητα σε όλα τα νήπια να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και να συνεχίσουν ομαλά τη φοίτησή τους στις επόμενες βαθμίδες εκπαίδευσης.

Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση και κατάρτιση μελλοντικών των εκπαιδευτικών μπορεί να εγγυηθεί έναν στοχαστικό και ερευνητή εκπαιδευτικό; Ο ρόλος του πανεπιστημίου συνδέεται άμεσα με την παραγωγή γνώσης μέσω της έρευνας, ιδίως της συλλογικής. Συνεπώς, το ερώτημα απαντάται σε σχέση με τη θέση του ελληνικού πανεπιστημίου στην γενικότερη προαγωγή της ερευνητικής πρακτικής, με το κατά πόσο πραγματοποιείται (συλλογική) έρευνα στις επιστήμες της εκπαίδευσης και γενικότερα στις επιστήμες του ανθρώπου.

Η ιδιαιτερότητα της πρακτικής άσκησης υποψήφιων εκπαιδευτικών σε καιρούς κρίσης συνδέεται στενά με το κατά πόσο εξοικειώνει τον φοιτητή με την σύνθετη πραγματικότητα του σχολείου, αλλά και όλων των τόπων όπου παρέχεται εκπαίδευση σε παιδιά προσχολικής ηλικίας: τυπικών, άτυπων και μη τυπικών. Κατά πόσο ο φοιτητής μπορεί, έχοντας στέρεες θεωρητικές αφετηρίες για το παιδί, τις δομές του, τις ανάγκες του, αλλά και τα περιβάλλοντα μέσα στα οποία αναπτύσσεται, να εμπλουτίσει τη διδακτική και παιδαγωγική του δράση με αυτές και στη συνέχεια, επιστρέφοντας στην πανεπιστημιακή αίθουσα, να «ρωτήσει» τη θεωρία καταθέτοντας την εμπειρία του;

Είμαστε μπροστά σε μια πρόκληση, στην οποία η πρακτική άσκηση των φοιτητών οφείλει να απαντήσει αποτελεσματικά. Αν η εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών, από «επαγγελματικού» τύπου που ήταν μέχρι τη δεκαετία του 80, έγινε «επιστημονικού», με θεωρητική κατάρτιση και χωρίς «έτοιμες συνταγές», καλείται σήμερα, εν μέσω κρίσης, να εξετάσει πρακτικές και μοντέλα που θα δομούν δυναμικά τη σύνδεση θεωρίας και πράξης και θα εγγυώνται την εφαρμογή στην πράξη της επιστημονικής γνώσης, μέσα από ποιοτικές και αμοιβαία γόνιμες πρακτικές τόσο για τον φοιτητή όσο και για τον εκπαιδευτικό της τάξης, συνεπώς για την εκπαίδευση.

Ο μελλοντικός εκπαιδευτικός οφείλει να γνωρίζει το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα εργαστεί, σε όλες του τις εκφάνσεις, με όλες του τις ιδιαιτερότητες και απαιτήσεις. Όσο πιο πολύπλοκο καθίσταται αυτό τόσο πιο ευέλικτο οφείλει να είναι το

πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισής του. Να μην ανταποκρίνεται μόνο στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες του, αλλά ενδεχομένως να τις προβλέπει και ανάλογα να τον προετοιμάζει. Το πανεπιστημιακό περιβάλλον εκπαίδευσής του δεν μπορεί να γίνεται αντιληπτό ως απομακρυσμένο από αυτό του νηπιαγωγείου ή όποιου άλλου χώρου παροχής εκπαίδευσης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, καθώς η παιδαγωγική και η διδακτική που έχει διδαχθεί, εμπεριέχουν και πρακτικές, άρα υλοποίηση δράσεων για απόκτηση ποικίλων γνώσεων και δεξιοτήτων. Η άγνοια του δεύτερου υπονομεύει την αποτελεσματικότητα του πρώτου.

Μόνο που η οργανική τους διάρθρωση είναι πάντα μια λεπτή υπόθεση, τα ερωτήματα πολλαπλά και απαιτούν επείγουσες απαντήσεις:

- Πώς αλληλοσυμπληρώνονται τα προγράμματα θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης;
- Πώς διαρθρώνεται ένα πρόγραμμα πρακτικής άσκησης με τρόπο ώστε η εμπειρία της πράξης να επιστρέφει και να ενισχύει τη θεωρία και πώς, παίρνοντας αυτή τη γνώση, να επαναδιαπραγματεύεται η πράξη;
- Πόσο χρόνο στην πανεπιστημιακή τάξη και πόσο στην (προ)σχολική;
- Από ποιο έτος σπουδών να αρχίζει η πρακτική άσκηση;
- Πώς επηρεάζει η πρακτική άσκηση την επαγγελματική ταυτότητα των μελλοντικών εκπαιδευτικών;
- Πώς μπορεί η πρακτική άσκηση να αποφύγει την τυποποίηση και τον φορμαλισμό;

Η φετινή συνάντηση του «Δικτύου» καλείται να προβληματιστεί και να προχωρήσει το διάλογο που άρχισε εδώ και πέντε χρόνια, πιστεύοντας ότι η οικονομική κρίση δεν θα εμποδίσει την εξέλιξη δημιουργικών μορφών εκπαίδευσης μελλοντικών εκπαιδευτικών και ότι απεναντίας θα δώσει ώθηση σε νέες ιδέες και πρακτικές. Ο ρόλος του «Δικτύου» σε αυτό το σημείο μπορεί να είναι καταλυτικός, αφού λειτουργεί ως δίαυλος, μοναδικός στο είδος του, ως αναπτυξιακός παράγοντας της πρακτικής άσκησης σε διαπανεπιστημιακό επίπεδο, ως φορέας βελτίωσής της, όχι μόνο σε καιρούς κρίσης.